

גוט שבת Gut Sábész

19. évfolyam 31. szám • Ára: 330 HUF • ב"ה

KIADJA: CHABAD-LUBAVICS ZSIDÓ NEVELÉSI ÉS OKTATÁSI EGYESÜLET

Gyertyagyújtás Budapesten: 19:43 • י"א אייר תשע"ז • 2017. 5. 5. • פרשת אחרי-קדושים • Szombat kimenetele: 20:56

Mázl tov! – Mitől boldogok és minek örülnek a zsidók?

Például örülhetnek annak, ha gyönyörű környezetben tölthetnek egy hétvégét a barátokkal, ismerősökkel, jókat ehetnek, és mindehhez ráadásul érdekes témákról beszélgethetnek – no meg persze vitatkozhatnak. Hiszen köztudott, hogy két zsidó – három vélemény... Van, amiben azonban egyetértenek, legalábbis közülük azok, akik április utolsó hétvégéjét Ráckeven tölötték: nevezetesen abban, hogy a 10. éve a Kék Duna wellness hotelben megrendezésre kerülő Duna-parti Haszid Hétvége ismét nagyszerűen sikerült.

De nézzük csak, miről is szólt a hétvége! Ahogy az az elmúlt években hagyománnyá vált, a program nagy része egy téma köré csoportosult. Idén ez az öröm, egész pontosan az élet nagy állomásainak megünneplése volt. A hétvégi szemináriumokra

megjelenő Zsidó Ismeretek Tára elnevezésű könyvsorozat 32. kötetében is ehhez kapcsolódó forrásanyagokat találunk, kezdve a fogantatás csodáját taglaló tanulmányi szövegektől az olyan modern szerzők alapműveig, mint Hayim Halevi Donin írásai. A szövegek között – ugyancsak mondhatni hagyományosan – nem egy most először lát napvilágot magyar nyelven.

A péntektől vasárnapig tartó program a hagyományos sábatok ritmusát követi: gyertyagyújtás, ima, ünnepi vacsora (gefílte fistól a húslevesen át a születésnap tortáig), majd késő estebe nyúló beszélgetések. Másnap az imát követően sóletből, kugliból és más finomságokból összeállított ebéd következik, amit egy alapos sábeszi pihenő követ, majd folytatódhatnak az előadások-beszélgetések.

Legyen szó a névválasztás szabályairól vagy a zsidó házaszszonyok időszonglörködéséről, minden előadásra akadnak jelentkezők szép számmal.

Mindeközben a kisebb gyerekeket játszószoza várja, a nagyobbakat pedig változatos és izgalmas programok. Így aztán egyetlen szülő sem kénytelen lemondani a programon való részvételtől. Jó időben a programok egy részét a szálloda hangulatos kertjében tartják – sajnos ez idén csak részben volt megvalósítható, ám a gyerekprogramokért felelős tanárok és babysitterek így is nagyszerű élménnyé varázsolták a sábatont.

Aki most lemaradt a mostani hétvégéről vagy jelen volt, és visszatérne, az feltétlenül jelentkezzen az őszi sábatonra, ami november 3 és 5 között lesz.

1% a rászorulókért

Közeledik az adóbevallás ideje. Ne hagyja elveszni 2x1%-át, ajánlja fel szervezeteinknek! Az EMIH 2017-ben is rászoruló honfitársainkat segíti a felajánlásokból. Figyelem! Változik a felajánlás rendszere!

Tájékozódjon a részletekről:

www.cedek.hu/2017-egyszazalek/

Újra jön a Mega Barhesz Akadémia

A tavalyi nagy sikerek után idén újra megrendezzük a szabadtéri Barhesz Akadémiát: május 14-én vasárnap új helyszínen, a Szent István parkban sütünk együtt. Tradicionális barheszkészítéssel és kóstolással várunk mindenkit!

Mikor, hol: május 14. 13.00 óra;

Szent István Park

Jelentkezés és részletes

információ: posta@zsido.com

Világ Igaza kitüntetést adtak át

Április 28-án a Világ Igaza és a Bátorságért Erdemjel posztumusz kitüntetést adományoztak a Belügyminisztériumban olyan hősöknek, akik életük kockáztatásával mentették meg zsidótársaikataholokausztidején. Az izraeli Jád Vásem Intézet által odaítélt díjat Bárczi Gusztávnak, Essösy Józsefnek, Zékány Ivánnak, Chaben Gyulának és feleségének, Bözsinek, Erdőkürti Zoltánnak és feleségének, Krisztinának, Hrabovszki Mihálynak, Gyürey Gézáknak, Kiss Mihálynak, Leszkovszky Györgynek és feleségének, Margitnak, Rosa Boenkének (Elena nővér), Víg Józsefnek és Máriának, valamint Sonda Mihálynak és Anikának. Akinek nincs felkutatható élő rokona, annak kitüntetését a Jád Vásem Intézetben őrzik majd.

Hetiszakasz

A mindennapi zsidó élet

Az első szakaszunk – *Ácháremot* (3Mózes 16-18.) – a Jom Kipur Szentély-szertartásmódzatait, áldozatait, ismerteti, elsősorban azt a gyakorlatot, hogy a szolgáltató főpap ún. „bűnbakot” küld a pusztaságba, aki „magával viszi Izrael népének vétkeit”.

Ezenfelül a szakasz – amit gyakran együtt olvasunk a következő, *Ködösím*, szakasszal – a zsidó élet szentségéről tárgyal, ezzel kapcsolatban előírásokat tartalmaz.

A második hetiszakaszunkban – *Ködösím* (3Mózes 19-20.)

– a mindennapi élet zsidó vetületének megszentelt volta a téma, és a Tóra részletesen kifejti az elvet, miszerint ez a „szentség” a Tóra parancsolatainak szigorú betartásában és a zsidó különállás – a népektől való elkülönülés – konzekvens megőrzésében merül ki.

„És elkülönítelek benneteket a népektől, hogy az enyém legyetek” – mondja a Tóra. Bölcséink hozzáteszik: „Ha elkülönültök a népektől – az enyém vagytok. Ha nem – akkor odaadlak Nebuchadnecárnak és társainak!” (Torát *Kohánim* 10.)

Zsidó híradó

Izraelben járt az egyházügyi helyettes-államtitkár

Az Európai Rabbik Központjának (RCE) meghívására hivatalos látogatást tett Izraelben Fülöp Attila, egyházi nemzetiségi és civil társadalmi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkár. A találkozón részt vett *dr. Nagy Andor*, tel avivi magyar nagykövét és *Köves Slomó*, az EMIH vezető rabbija is.

A küldöttség ellátogatott *Jichák Joszéf* szefárd országos főrabbihoz is. A látogatáson – melyhez csatlakozott *Moshe Weisberger* rabbi és *Joshua Adler* rabbi is – a főrabbi örömet fejezte ki, hogy Magyarországon reneszánszát éli a zsidó vallási élet, kihangsúlyozva az EMIH és a hagyományörző közösségek

munkájának jelentőségét. A találkón kitértek a zsidó egyházi iskolák támogatásának kérdésére is. A főrabbi hangsúlyozta: csakis az oktatás biztosíthatja a jövőt.

David Azulay egyházügyi miniszter jeruzsálemi irodájában fogadta a küldöttséget. A találkón a zsidó egyházi oktatás és magyar zsidó emlékhelyek megőrzésének témái mellett a miniszter a magyarországi antiszemitizmus és a zsidó közösségi intézmények biztonságára felől is érdeklődött. Szóba került a közel 2000 elhagyatott zsidó temető is, valamint beszámoltak az EMIH szeptemberben induló új zsidó gimnáziumáról.

Lelkünk kertészei

Hetiszakaszunk azt tanítja, hogy a fa gyümölcsét ültetéstől számított első három évben nem szabad fogyasztani. A negyedik évben már ehetünk belőle, de csak Jeruzsálemben, s csak ezt követően, az ötödik évben fogyaszthatjuk szabadon, mindenféle megkötések nélkül.

A zsidók többsége ma már nem mezőgazdasági munkából él, de lelkünknek mind a mai napig mi vagyunk a művelői, kertészei. Napi szintű törekvésünk, hogy az isteni jelenlét magjait szívünkbe ültessük, hogy az később gyümölcsöt teremhessen bennünk.

Minden napot imádkozással, az Örökkévalóhoz való fordulással kezdünk. Az ima alatt csak és kizárólag az Istenhez való kapcsolódásra összpontosítunk.

Az ima után tóranalással szokás folytatni a napot. Ekkor, habár intellektuális módon, de a Tóra szövegébe foglalt fizikai, materiális dolgokkal foglalkozunk. És bár a napnak ebben a részében már érintkezünk kevésbé spirituális dolgokkal is, mégis, azt a Tóra keretein belül, „Jeruzsálem szent zászlaja” alatt tesszük.

Végül, mikor mindezzel végeztünk, dolgozni megyünk, s evilági dolgokkal foglalkozunk, hogy az első két lépés gyümölcsét érleljük. Itt már egyedül cselekszünk, magunkért, a jólétünkért, ám csakis úgy, hogy közben nem felejtjük el a reggel megtett két lépést.

Fenti három lépés így összegezhető: a napi háromszori ima, olyan, mint a fa első három éve. Ekkor jelenlétünk csak annyiban számít, amennyiben azt az Örökkévaló lehetővé teszi. Ima után, a Tóra tanulásakor már megszlik köztünk és az Örökkévaló között. Ekkor Isten Tóráját igyekszünk minél jobban megérteni, a mi emberi értelmünkkel. Ez ahhoz a negyedik évhez hasonlít, mikor már ehetünk a fa gyümölcséből, de ezt még csak Jeruzsálemben tehetjük meg.

Végül, a harmadik lépés, bár már teljesen a „miénk”, nem értelmezhető az első kettő nélkül. És akik az első két lépésben sikert arattak, azok már nem akarják egyedül megenni a harmadikat.

Maguktól szólítják Isten, hogy társa legyen ebben.

Kovács Kristóf rabbinövendék
cikke **Lazar Gurkow rabbi**
írása nyomán

Imaidők a következő hétre:

Talmud Egylet – Sász Chevra Zsinagóga (VI., Vasvári Pál u. 5.)

Vasárnap-péntek: 8:00: Reggeli ima

Vasárnap-csütörtök: 19:50: Délutáni-esti ima (a Keren Or-ban)

Péntek: 18:30: **A sábesz: fizetett szabadság** (*Oberlander Báruch előadása*);

19:30: *Minchá* délutáni ima, *Kábálát Sábát*, majd *Kidus* és vacsora

Szombat: 8:45: Hetiszakasz-tanulás,

9:15: Reggeli ima, majd *Kidus*;

19:45: Délutáni ima, majd *szeudá slisit*

Óbudai Zsinagóga (III., Lajos utca 163.)

Vasárnap és állami munkaszüneti napok:

10:00: Reggeli ima

Hétfő-péntek (munkanapokon): 6:30: Reggeli ima

Péntek: 19:00: Tanulás, 19:30: *Kábálát Sábát*, majd *Kidus*

Szombat: 9:15: Hetiszakasz a kabbala tükrében

10:00: Reggeli ima, majd *Kidus*

Velem és a Rebbével történt

A marokkói zsidóság megmentése

Stanley Abramovitznak hívnak. Hatvanöt évig dolgoztam az *American Jewish Joint Distribution Committee* – vagy röviden csak Joint – képviselőjeként, s ezen szervezetben végzett tevékenységemen keresztül kerültem kapcsolatba a Chábád Lubavics mozgalommal. Együttműködésünk 1952-ben kezdődött, mikor a Joint engem jelölt ki az európai és észak-afrikai oktatási programok felelőségévé. A marokkói volt ezen belül a nagyobb projekt, s minthogy kijelölésemet követően három évtizedig rendszeresen jártam az országot, jól megismertem a helyi Chábád szervezetét, s az ottani működését.

Abban az időben *Michael Lipsker* rabbi dolgozott ott, mint a Rebbe küldötte. Egy meknes-i garázsban kezdett Tórát tanítani fiúknak. Ezt követően alapított egy lányiskolát, majd jesivát indított. A Joint különböző támogatásokat juttatott ezek megvalósításához.

Lipsker rabbi után a második Chábád küldött is megérkezett az országba *Shlomo Matusof* rabbi személyében. Ő a különböző programok megszervezésével, fejlesztésével foglalkozott Casablancában és Marokkó egyéb helyein. A Joint megint csak pénzzel szállt be ezekbe a programokba. Matusof rabbi ezek után zsidó iskolákat alapított minden olyan helyen, ahol zsidókat talált. Tudni kell, hogy Marokkó egész területén szétszórva éltek a zsidók, így a projekt óriási volt. Még a legeldugottabb kis falvakba is elutazott, hogy a zsidó gyerekek napközben ne az utcán legyenek, hanem inkább az iskolában tanuljanak.

Volt két másik zsidó szervezet is, mely aktív volt az országban. Az egyik a francia *Alliance Israélite* volt, mely a magas szintű világi oktatást támogatta, a másik pedig az *Otzar Hatorah*, mely a vegyes oktatást – mind

vallási mind világi – igyekezett pénzelni. És végül ott volt a Chábád, mely teljes mértékben a vallási oktatásra helyezte a hangsúlyt. Az összes olyan faluban, ahol volt rabbi, de pénz híján nem volt semmiféle programja, a Chábád közbenjárt, hogy könyveket és fizetést

Elmondta, hogy aggódik a világ zsidóságáért, különösen a muszlim országokban élő közösségeikért, akik már a háború előtt sem kapták meg a nekik járó figyelmet és törődést. És igaza volt, a Joint sokat foglalkozott az európai zsidóság megsegítésével, de szinte semmit

tenned. Ha meg nem, nincs értelme tovább beszélni.”

Második találkozásunk már személyes jellegű volt, így a feleségemet is magammal vittem. Rögtön helyet kínált minket, így könnyedén, természetesen kezdődött el a társalgás. Eleinte azt gondoltam, hogy csak egy rövid látogatás lesz, megkapjuk az áldását és megyünk is, ám nem így történt. A Rebbe figyelmes volt, s nagyon szívélyesen beszélgetett nem csak velem, de a feleségemmel is. El lehetne ezt képzelni más Rebbéről? Aligha. Kérdezett rólunk és a gyerekeinkről is. Láttam, hogy valóban érdeklő a hogylétünk, így nagyon könnyedé, természetessé tette számunkra az egész beszélgetést. Nem úgy beszélt, mint aki az egekben van és szívélyesen leereszkedik hozzánk. Partnerként bánt velünk, egyenrangú félként. Azt hiszem ezért állt mindig kilométeres sor az ajtaja előtt, hogy a sorban várakozók áldást kapjanak tőle és inspirációt, látva a törődést és a minden zsidóra áradó szeretetét.

Stanley Abramowitz

Készült a lubavicsi Rebbe életét feldolgozó archívum videóinterjúja alapján.

Az archívum magyar nyelvű változata itt érhető el:

www.youtube.com/alubavicsirebbe

Stanley Abramowitz 2013-ban, 93 éves korában hunyt el.

Élete nagy részében az *American Joint Distribution Committee*-ben dolgozott.

Az interjút Izraelben adta, Ramat Ganban, 2010 márciusában.

kaphasson, hogy újrakezdhesse hivatását és tanítson. Így szervezett a Chábád iskolát Casablancában, Meknesben, Fezben és még számos más helyen. Matusof rabbi egész Marokkót bejárta, hogy segítse ezeket az iskolákat mindennel, amire csak szükségük lehet.

Valamikor az 1950-es években abban a kiváltságban volt részem, hogy személyesen is találkozhattam a Rebbével. Nagyon mély benyomást gyakorolt rám. Először is, a Rebbe tisztában volt a Joint tevékenységével. Szinte mindent tudott arról, hogy a szervezet miként segítette a Chábád munkáját nemcsak Marokkóban, de a világ egyéb helyein is, kiváltképp a Szovjetunióban, ahol a Joint az 1917-es szovjet forradalom óta aktív volt. A Rebbe nagyra értékelte a tevékenységünket, s ennek hangot is adott.

nem tett ezen térség zsidóságának támogatására, habár itt is hatalmas szükség lett volna rá. A Rebbe különösen fontosnak tartotta az észak-afrikai szefárd zsidóság megsegítését. Az volt az álláspontja, hogy ők már a két háború közti idő óta érdemtelenül el vannak hanyagolva, s hogy tartozunk nekik a támogatásunkkal.

Érdekes azonban, hogy a Rebbe mindezeket amolyan felsorolás jelleggel mondta. Sosem intézett direkt kérést vagy utasítást senki felé, mert valószínűleg tudta, hogy azt senki sem tudta volna visszautasítani. Sosem paranccsal intézte a dolgait, ettől vált igazi vezetővé. Egyszerűen kihangsúlyozta mik a fontos dolgok. Viselkedése, stílusa inkább valami ilyesmi volt: „Nem szabom meg hogy mit csinálj, de ha elég bölcs vagy, megérted, mit kell

Napi bölcsesség

Mindig légy jó helyen!

Mindig legyen valami jó, amire gondolhatunk. Az üres fej vákuumként szippantja be a pusztító gondolatokat. Ott vagy te is, teljes egészében, ahol a gondolataid.

Igyekezz, hogy mindig jó helyen légy.

Tzvi Freeman a lubavicsi Rebbe tanításai alapján

Kóser konyha

Tonhalfasírt

párve, gluténmentes

800 g vizes tonhalkonzerv
leszűrve
1 hagyma apróra kockázva
4 tojás
Só, bors ízlés szerint
½ pohár apróra vágott
petrezselyem,
vagy koriander
4 gerezd fokhagyma
apróra vágva

A hozzávalókat nagy tálba tesszük, alaposan összekeverjük, majd kézi mixerrel kissé pépesítjük, hogy a keverék összeálljon. Sütőpapírral bélelt tepsire evőkanállal halmokat készítünk a tonhalas keverékből, tetejüket kiegyengetjük a kanállal. 180 fokon 25-30 perc alatt készre sütjük, sütés közben egyszer megfordítjuk a fasírtokat. Rizzsel, salátával tálaljuk.

A kóserság szabályai szerint húst és halat főzünk, tálalunk vagy fogyasztunk együtt. Mind tejes, mind húsos edényben készíthetünk és tálalhatunk halat. Halas előétel után következő húsfételhez tiszta tányérokat, evőeszközöket használunk.

A hal és a hús között nincsen előírt várakozási idő, mint a húsos és tejes ételek fogyasztása között. Szokás, hogy az ember néhány korty vízzel vagy egy pár falat kenyérral tisztítja meg a száját is a haltól húsfogyasztás előtt, és vannak, akik a kezüket is megmossák.

Fonott kalács, aminek lelke van

Rubin Eszterrel beszélgettünk

Az Izrael Állam függetlenségének napját, *Jom háácmáutot* kísérő szabadtéri esemény idén különös gasztronómiai élményt is tartogat a Szent István parkba látogatók számára. Az Izraeli Kulturális Intézet által szervezett pikniken az EMIH a tavalyi nagy siker után ismét megrendezi a szabadtéri Barhesz Akadémiaét. A május 14-én, 13.00-kor kezdődő gasztronómiai fesztiválon az esemény házigazdája, *Rubin Eszter* gasztroblogger, *Glitzenstein Sámuel*, lipóciai rabbi és a *Semes* kóser pékség. Várják mindazokat, akik kedvet éreznek a zsidó konyha emblemikus fogásának, a barhesznek az elkészítéséhez, vagy kellemes környezetben kívánják megkóstolni a hagyományos recept szerint és nemzedékek óta változatlan eljárással készült, népszerű ételt. *Rubin Eszter*, a zsidó konyhaművészet mestere és két nagy sikerű regény, a *Barhesz* és a *Bagel* szerzője a fonott kalácshoz fűződő, sokrétű kapcsolatáról mesélt nekünk.

„Szívesen vezetek sütőkurzusokat, legutóbb a Petőfi Irodalmi Múzeumban, az *Írói fogások – Terítőken az irodalom* című kiállításához kapcsolódóan csináltunk hasonló programot. Tavaly nyáron a Mádi Zsidó Napokon vezettem ilyen sok résztvevős közös sütést, amelynek mindig komoly ereje van. Nagyon szeretek kelt tésztával dolgozni, mert élő, lélegző anyag, lelke van, szinte életre kel a kezünk alatt.

Első regényemben úgy fonódik össze három zsidó család sorsa, akár a barhesz fonatai. Mákkal bőven megszórván. A kéziratnak sokáig egész más címe volt, és csak nem sokkal

azelőtt, hogy le kellett adnom a kiadónak, vált világossá számomra, hogy a kötet címe valószínűleg Barhesz. Úgy éreztem, nem én választottam a címet, inkább ő választott engem.

Számomra a saját sütésű barhesz minden péntek este elengedhetetlen tartozéka, az ünnepek szimbóluma. A többrétegű történetben a legfontosabb szál a mélyben húzódik, néha finom utalásokkal felbukkan, és előre jelzi, hogy történni fog valami. Maga a barhesz is többféle jelentéstartalom hordozója: a zsidó konyha legfontosabb szimbóluma, a jiddise máme-féle – sokszor túlzásba vitt – táplálás megtestesülése. Az állandó etetés szatirikus megjelenési formája, az evés, a felhalmozásra való hajlam, amellyel a tragédiákat próbáljuk kompenzálni. A sokszor ironikus hang fontos

kísérlet volt számomra, kell-e a megértéshez teátrális körítés. Hiszen történhet bármely tragédia, mégsem éljük az életünket drámai díszletek között. Éppen ellenkezőleg: az életnek része a halál, de a halálnak csak is az étellel lehet ellentmondani. A regényt a kisfiam haláláról írtam, végül mégsem erről szól, hanem az életről, annak minden ambivalenciájával, abszurditásával és szépségével együtt.

A történetben a főszereplő vesztesége szimbolikus párhuzamot alkot a zsidó nép sorsával. Nincs más lehetőségünk, mindig az életet kell választani. Ragaszkodni az Örökkévalóba vetett hithez. Mindenáron.

Mivel az ünnepeinkben valóban központi szerepe van az ételeknek, a közös étkezésnek, ha valaki a gyökereit kutatja, legkönnyebben ebből az irányból tud kapcsolatot találni a zsidósághoz. Még mindig megvan Weisz Cili dédanyám kézzel írt receptfüzete sok családi recepttel és az ő nevezetes zöldses libamellével. Minden igazi jiddise máménak van egy speciális fogása, amit a világon egyedül csak ő tud jól elkészíteni. Számomra az alap Cili dédi receptjei szolgáltatták, és erre épült fel az én konyhám, valamint utazásaim során, élmények, egyéb impulzusok, a pár éve végzett cukrászképzés, szakácskönyvek vagy a hozzám hasonló megszállottan gasztromán barátoktól származó impressziók alakították/formálták tovább.

Gut Sábesz – megjelenik hetente

Kiadja a Chabad-Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület / Published weekly by Chabad-Lubavitch – The Jewish Heritage Center of Hungary
1052 Budapest, Károly körút 20.

Telefon: +36-1-268-0183
www.zsido.com / info@zsido.com
Felelős kiadó: **Oberlander Báruch rabbi**
Főszerkesztő: **Steiner Zsófia**

A kiadvány szent szövegek részleteit és magyarázatait tartalmazza. Kérjük ne dobja el!

Munkatársak: **Golubovics Martina**,
Dénes Anna, Kovács Kristóf
Nyomdai előkészítés: **Juhász Valéria**
ISSN 1416-4604

